

Een aantrekkelijke toeristische omgeving Frederiksoord Nu

FREDERIKSOORD – Deze zomer was het aangenaam druk in de kolonie. Vanwege de coronamaatregelen hielden meer mensen vakantie in eigen land en Drenthe was duidelijk in trek. Het leek op een voorproef van wat ons te wachten staat wanneer de koloniën het predicaat mondiaal erfgoed verwerven.

In Frederiksoord ontstaan - naast de bestaande trekpleisters zoals De Proefkolonie, de Fruithof, de Van Swietentuin en de Floralia - steeds meer initiatieven en activiteiten gericht op het toeristisch aantrekkelijk maken van de omgeving.

Het zijn vooral particuliere initiatieven.

De Stichting Weldadig Oord richtte het kolonieschooltje in, het eerste tiny house is in gebruik, er is een voedseltuin in de tuinen van de

tuinbouwschool, de oude kassen worden weer gebruikt, de perenallee wordt hersteld en het makker project is aan het oogsten en nog veel meer. Het zijn allemaal prachtige en waardevolle initiatieven. Inmiddels bestaan er meer dan tien stichtingen en organisaties die bij de invulling van het gebied betrokken zijn. Diverse subsidies zijn al verkregen. Tegelijkertijd laat de gemeente onderzoek doen naar de historische beplanting en structuren van dezelfde tuinen. Er van de buitenkant naar kijkend, doet het de vraag oproepen hoe dit allemaal wordt gecoördineerd en gecommuniceerd? Is het bijvoorbeeld wenselijk dat voor iedere activiteit apart toegang geheven wordt? Hoe blijven de inwoners van Frederiksoord geïnformeerd en betrokken? Een andere vraag is, hoe verhoudt de toenemende stroom bezoekers op het terrein van de tuinbouwschool zich tot de in het kolonieplan beoogde zorgfunctie van dat gebied? Dit zijn vragen om over na te denken.

Op 24 februari 1890 werd door de heer A.C. Ide, directeur van de tuinbouwschool de Floralia Vereeniging opgericht. De vereniging had tot doel om door het kweken van bloemen en andere sierplanten de volkswontwikkeling te bevorderen en de liefde voor sierplanten op te wekken. Zestig jaar geleden organiseerde Floralia het eerste rijdende corso. Dit jaar kon het jaarlijkse corso vanwege de Corona maatregelen helaas niet plaatsvinden. Om toch te laten zien dat de Floralia Vereeniging na 130 jaar nog steeds springlevend is, werd een feestelijke mozaïekroute gehouden met onder meer een fietspuzzeltocht langs de vele mooie creaties. De belangstelling was groot. De historische foto laat zien hoe Floralia en het corso zijn begonnen.

Alice de Boer bleek in het bezit van een uniek historisch gedicht. Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de tuinbouwschool werd een groot feest georganiseerd met leerlingen, oud-leerlingen, docenten en de vele inwoners die tuinhazen in de kost hadden. Voor dit feest schreef Heinz Polzer - beter bekend als drs. P - een Eeuwlied voor Frederiksoord. Het lied ging grotendeels in het feestgeruis verloren. Het eerste couplet staat afgedrukt in deze Star. Het gehele gedicht is te lezen op de website.

De redactie wenst u weer veel leesplezier!

Stap voor stap bloeien de tuinen van de tuinbouwschool weer op

FREDERIKSOORD – De perenallee was vroeger een trekpleister voor bezoekers van de tuinen van de tuinbouwschool. Er stonden ruim 50 verschillende leipeerrassen die nog stamden uit de begintijd van de tuinbouwschool in 1884. De nog overgebleven 16 stokoude leiperen worden sinds kort weer goed verzorgd.

De opgeschoten struiken rondom de bomen zijn verwijderd, de grond rond de bomen is verrijkt met oude paardenmest en compost. Het is de eerste fase in het terugbrengen van deze unieke perenallee. Op een kweekakker groeien nieuw geënte leiperen. Op den duur moeten alle oude rassen weer vertegenwoordigd zijn. Het initiatief komt van de nieuwe Stichting Tuinbouwschooltuin Frederiksoord. De stichting heeft voor dit herstelproject subsidie gekregen van het Ondernemersfonds Westerveld en het Prins Bernhard Cultuurfonds. Oud-leraar van de tuinbouwschool

Harry van Noort heeft de leiding bij het herstel en opnieuw aanleggen van de perenlei. De stichting gaat projectmatig meehelpen bij het opknappen van het terrein van de tuinbouwschool.

EEUWLIED VOOR FREDERIKSOORD

We zijn vanavond onder erudieten
En daarom debiteer ik onverbloemd
De naam van Gerard Adriaan van Swieten
Waarnaar die fraaie school hier is genoemd
Degenen die de school alreeds verlieten
En zij voor wie die dag pas later gloort
Die zullen tranen bij dit lied vergieten
Frederiksoord, Frederiksoord

▲ Het eerste couplet - een kopie - van een deel van de originele getypte versie door Drs. P.

Vorstelijk logeren bij Koning Willem III

FREDERIKSOORD – Hoeve Koning Willem III kent een lange geschiedenis binnen de Maatschappij van Weldadigheid. Rond 1860 werden in het kader van schaalvergroting kleine kavels samengevoegd tot kavels van circa 50 hectare.

Hierdoor ontstonden renderende bedrijven waar kolonisten werkten onder leiding van een bedrijfsleider. Een ervan was Hoeve Koning Willem III, die nu wordt geëxploiteerd door Ruth en Aaldert Middelwijk. Door de jaren heen werd het boerenbedrijf steeds verder gemoderniseerd, onder andere met een lig-

boxenstal en een melkrobot. Momenteel staan zij voor een nieuwe uitbreiding, niet met vee maar met appartementen voor gasten.

De vier luxe appartementen zijn gerealiseerd in de voormalige paardenstal achter de boerderij met uitzicht op de landerijen en de nog aan te leggen tuin. Ruth wil haar gasten graag kennis laten maken met het boerenbedrijf maar ziet het ook als haar taak om het verhaal van de Maatschappij van Weldadigheid uit te dragen. Door middel van verschillende arrangementen helpt ze haar gasten om kennis te maken met de rijke cultuur en natuur van onze omgeving.

In elk appartement, met woonkamer, keuken en twee slaapkamers, kunnen 4 gasten logeren. Ruth ziet het al voor zich, opa en oma met kinderen en kleinkinderen, of een vriendengroep, ieder zijn eigen privacy en toch met elkaar in hetzelfde pand. Elk appartement draagt een van de voornamen van Willem III, Alexander, Frederik, Lodewijk en Paul.

Het streven is om deze maand van start te gaan, de eerste gasten voor de kerstvakantie staan reeds geboekt.

Wilt u er alvast een kijkje nemen, ga dan naar hun website: www.hoevewillem3.nl

Makker van een Akker verkoopt eerste oogst

FREDERIKSOORD – In augustus is de eerste opbrengst van het project Makker van een Akker in de verkoop gebracht.

Courgettes van de kolonieakkers in Wilhelminaoord liggen in de winkels van de supermarktketen COOP in Vledder en drie andere dorpen in de omgeving. Ook de keukens van Reestmond, de Johannes Postkazerne en restaurant Bitter en Zoet in Veenhuizen verwerken de kolonie courgettes in het menu. De afgelopen weken werd er drie keer per week door de makkers met de hand geoogst.

In het project komen meerdere doelen samen. De kenmerkende akkerstructuur van de vroegere koloniën komt terug. De biodiversiteit wordt vergroot, want naast groenten groeien er op de akkers ook boekweit en wilde bloemen. De verbouwing van streekproducten bevordert een duurzame economie. Dat leidt tot meer betrokkenheid en binding met het gebied en bevordert de samenwerking tussen

de bedrijfvoerende agrariërs en de plaatselijke bevolking. Uitgangspunt is dat de teelt biologisch is: geen gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen. De Stichting Weldadig Oord coördineert het project. Het streven is om te komen tot een verdienmodel voor de deelnemende boeren met dit lokaal verant-

woord produceren en consumeren. Om kennis te delen is er samenwerking gezocht met de Gebiedscoöperatie Zuidwest Drenthe. Met Dubbel Drents wordt gebruik gemaakt van elkaars afzetkanalen. Maar nu al geven de akkertjes met bloeiende boekweit aan de Van Eemneslaan een prachtig sferbeeld.

Reptielenonderzoek

FREDERIKSOORD – De resultaten van het reptielenonderzoek in het Sterrebos, uitgevoerd door ecooloog Rutger Diertens van Bosgroep Noord-Oost Nederland, zijn bekend.

Van mei tot en met augustus lagen er honderd zwarte platen langs greppels in het Sterrebos met het doel te onderzoeken of in dat gebied reptielen leven en zo ja, welke dan. Gedurende die periode zijn alle locaties vier keer bezocht en 19 keer werd de hazel-

worm aangetroffen, zowel volwassen exemplaren als jongen. Verder werd eenmaal een ringslang en meerdere boomkikkers gesignaleerd. Dit onderzoek werd in opdracht van de Maatschappij van Weldadigheid uitgevoerd met betrekking tot werkzaamheden die in het Sterrebos gaan plaatsvinden. Er wordt onderzocht hoe de aangetroffen dieren dan beschermd kunnen worden.

Foto Rutger Diertens.

Johannes heet u welkom in Frederiksoord

FREDERIKSOORD – Het duurt nog even, maar dan heet Johannes van den Bosch, stichter van de Koloniën van Weldadigheid, u welkom in Frederiksoord.

Beeldend kunstenaar Herma Schellingerhoudt is al lang onder de indruk van Johannes van den Bosch en de manier waarop hij de armoede begin 19e eeuw in ons land wilde bestrijden. Herma leerde Frederiksoord kennen via haar moeder die hier woont. Een opzienbarende visie van Johannes in die tijd, zegt Herma, mensen kansen bieden door middel van huisvesting, arbeid, scholing en gezondheidszorg. Daarom mag een beeltenis van hem in dit dorp niet ontbreken, zegt ze. Op eigen initiatief, gesteund door anderen, heeft ze ervoor gekozen Johannes tot leven te brengen, eerst in was, uiteindelijk in brons. Het is een gok voor haar, want het is een kostbaar proces en het is afwachten of ze de nodige financiële middelen via crowdfunding binnen zal krijgen. Trouwens, Johannes was zelf misschien wel de eerste crowdfunder. Herma gelooft erin en is in juli aan de slag gegaan in museum De Proefkolonie waar bezoekers haar dagelijks aan het werk kunnen zien. Eind september zal het beeld in was klaar zijn en dan beginnen de volgende bewerkingen, zodat er in de lente van 2021 een beeld van Johannes van den Bosch in Frederiksoord te zien zal zijn. De plek is nog niet vastgesteld, maar Herma is met de gemeente in gesprek en ze hoopt dat het tegenover het Logement, waar van den Bosch destijds vaak logeerde, geplaatst zal worden.

En hoe is het nu om bijna dagelijks tussen de museumbezoekers te werken, vragen we Herma. Het is een geweldige ervaring, zegt ze. De bezoekers reageren met veel waardering voor haar werk, er ontstaan boeiende gesprekken en een enkeling vraagt haar of ze het wel aan-

durft in deze tijd waarin standbeelden omver worden geworpen en beklad. In antwoord hierop zegt Herma dat ze pleit voor het zichtbaar maken van alle kanten van de geschiedenis én de dialoog, zodat we ervan leren. Ze legt er de nadruk op dat we vanuit een andere tijd met andere waarden kijken naar het verleden en vraagt zich af hoe Van den Bosch naar onze tijd gekeken zou hebben. Zijn visie was uniek en zijn erfgoed is zichtbaar in alle Koloniën van Weldadigheid. Een beeld tussen de mensen, niet op een sokkel maar op straatniveau, doet recht aan zijn nalatenschap. Het zou mooi zijn, vervolgt Herma, als straks de andere koloniën ook belangstelling voor het beeld van Johannes krijgen.

Herma werkt als beeldhouwer uitsluitend figuratief en krijgt opdrachten van particulieren en bedrijven. Meer weten over Herma's werk? www.artcentre-zutphen.nl

Nieuws van/uit Huis Westerbeek

- **Huis Westerbeek** heeft deze zomer een grote onderhoudsbeurt ondergaan. Alles zit weer strak in de verf.
- De **MVW** bezit ongeveer **100 hectare natuurterrein**. In tegenstelling tot natuurbeheer organisaties hebben particuliere natuurbeheerders minder mogelijkheden om subsidie te krijgen voor het beheer. Het Ministerie van LNV onderzoekt of het beheer van de meestal kleinere particuliere terreinen beter kan worden ondersteund. Het Ministerie heeft de **MVW** gekozen om geïnformeerd te worden en heeft recent een bezoek gebracht aan Frederiksoord en Boschoord.
- Het is de bedoeling dat de natuurterreinen van de **MVW** zich ont-

wikkelen tot **heideterreinen**, met daarin een paar poelen, zodat de verscheidenheid van flora en fauna toeneemt. Tussen Doldersum en Vledder ligt het Zuiderbos Boijl. Hier kan je een kudde van 250 schapen aantreffen (met schaapherder) die ervoor zorgt dat het terrein wordt begraaasd. Hierdoor wordt nieuwe bosvorming voorkomen. De schapen zijn van een particuliere eigenaar.

- Het **bosbeheerplan 2020-2038** is vastgesteld. Een verkorte versie van dit beheerplan is te vinden op de website van de **MVW**: www.welkomtoenwelkomnu.nl/nieuws/
- Bij verschillende woningen van de **MVW** is het rieten dak opgeknapt.

Koloniale noten

De **hazelaar** (*Corylus avellana*) is van de inheemse houtachtige gewassen de vroegste bloeier in ons gebied. De soort komt in Nederland al voor in de eerste bossen na de laatste ijstijd.

De hazelnoten waren in de prehistorie al bijzonder gewild. Bij archeologische opgravingen worden de doppen bij hopen gevonden. Hierdoor kunnen de natuurlijke groeiplaatsen worden vastgesteld. Door de eeuwen heen zijn struiken met de grootste vruchten geselecteerd voor vermeerdering.

Binnen de Koloniën van Weldadigheid vinden we op enkele plaatsen nog oude

aanplant. Deze struiken zijn vrijwel zeker aangeplant voor de noten, die zeer geschikt waren als vetrijke en eiwitrijke voedselvoorraad voor de winter. Daarnaast werd het hout gebruikt voor brandhout, houtskool, hoepels, draaiwerk en wandelstokken.

Ondanks dat de Hazelaar een algemeen voorkomende soort is, verdienen de oude struiken in onze omgeving toch de volle aandacht als autochtone genenbron.

Herbariummateriaal is te vinden bij het *Herbarium Friscum* in Wolvega, zie daarvoor de site: www.herbariumfriscum.nl

Kort Kolonienieuws

- Vanwege de **Coronamaatregelen** ging de traditionele Open Monumentendag dit jaar niet door. De Stichting Weldadig Oord organiseerde op 11-13 september een alternatief Monumentenweekend. Vanaf De Proefkolonie zijn wandel- en fietsroutes uitgezet langs de ruim dertig monumenten van de Maatschappij van Weldadigheid.
- Het Weldadig Rondje** is een 36 km lange uitgezette fietsroute door de Koloniën van Weldadigheid Frederiksoord, Wilhelminaoord en Willemsoord en langs enkele desperado koloniën.
- De vier **bezoekerscentra** van de koloniën van Weldadigheid, waaronder De Proefkolonie en het Gevangenis museum in Veenhuizen hebben het prestigieuze **European Heritage Label** gekregen. In Nederland hebben het Vredespaleis, het Herinneringsmonument Kamp Westerbork en het Ver-

drag van Maastricht dit label eerder al gekregen.

- Het boek **De Koloniemans** van Angelique Sens is genomineerd voor de Libris Geschiedenis Prijs.
- In het fraai geïllustreerde boek **Uit de geschiedenis van Wateren, Zorgvlied en Oude Willem** beschrijft Carol Jan Klok de

geschiedenis van het in 1824 door de MVW gestichte Landbouwinstituut in Wateren. Het boek is uitgegeven door de Stellingwarver Schrieversronde: www.stellingwarfs.nl

- In plaats van de afgelopen Lentefair, is er op 26-27 september een **Herfstfair** georganiseerd.
- De **Kolonieconcerten** zijn het komende seizoen door maximaal 60 mensen te bezoeken. Op de zondagen 4 oktober, 8 november en 20 december vinden ze op de middag twee keer plaats. Belangstellenden moeten zich per concert inschrijven, zie daarvoor en voor eventuele wijzigingen: www.kolonieconcerten.nl
- Er is deze zomer veel gebruik gemaakt van het **Fietstransferium** naast De Proefkolonie. Naast al dan niet elektrische fietsen waren koloniescooters een veelgevraagd vervoermiddel.

Reacties/Suggesties over De Star zijn welkom op – redactie@de-star.nl – Via dit e-mailadres kunnen belangstellenden buiten Frederiksoord, Wilhelminaoord en Nijensleek een

digitale versie van De Star aanvragen. Denkt u er aan om wijzigingen van uw e-mailadres aan ons door te geven. In museum De Proefkolonie en in het Logement Frederiks-

oord is gratis een papieren versie verkrijgbaar. Redactie – Tanneke Bloemendal, Peter Bom, Nico de Leeuw, André Tempelaar
Opmaak – Cor Krüter

SPONSOREN

CORKRUTER@ZIGGO.NL

www.moesberg.nl

